

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr. R. Postma

BEL/MOB

Telefoonnummer +31235143403

postmar@noord-holland.nl

1 | 6

Betreft: Bijdragen decentrale OV-autoriteiten aan OV in verband met corona

Verzenddatum

11 JUNI 2020

Kenmerk

1430004/1430016

Geachte leden,

Uw kenmerk

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) informeren wij u over de bijdragen van de decentrale OV-autoriteiten (provincies, vervoerregios en OV-bureau Groningen Drenthe) aan het openbaar vervoer als gevolg van de coronacrisis.

Inleiding

Het openbaar vervoer (OV) ontwikkelde zich de afgelopen jaren zeer goed. Het decentraal OV (bus, tram, metro, regionale trein) groeide de afgelopen 5 jaar in Nederland met meer dan 10%, in 2019 betrof deze groei ruim 3%. En ook de klantwaardering bleef toenemen, in 2019 werd landelijk een 7,8 bereikt als voorlopig hoogtepunt. Deze ontwikkeling kwam de afgelopen maanden abrupt tot een (voorlopig) einde. Eind februari werd duidelijk dat de corona-pandemie ook Nederland zou bereiken. En daarna ging het snel: half maart riep het Kabinet voor heel Nederland de 'intelligente lockdown' uit.

De OV-sector werd door het Kabinet bestempeld als vitale sector, zodat andere vitale sectoren (zorg, voedselvoorziening, energie, water, telecom, afval etc.) voor werknemers wel bereikbaar zouden blijven. Het Kabinet vroeg dus aan het OV om haar vitale functie te vervullen vanaf half maart 2020, maar riep de bevolking tegelijkertijd op om zo weinig mogelijk gebruik te maken van het OV. Dit leidde uiteraard direct tot grote financiële tekorten in de sector. Voor het decentraal OV betroffen de eerste schattingen landelijk opgeteld bedragen tot ongeveer 100 miljoen euro per maand; NS kwam tot vergelijkbare maandbedragen.

Om dit geheel op landelijke schaal in goede banen te leiden maakten de provincies, de beide vervoerregio's Amsterdam en Rotterdam-Den Haag

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

en het OV-bureau Groningen Drenthe gebruik van hun gezamenlijke werkstructuren Interprovinciaal Overleg (IPO) en Samenwerkingsverband Decentrale OV-Autoriteiten (DOVA). Er werd vanaf half maart intensief overleg gevoerd met de rijksoverheid en de samenwerkende OV-bedrijven, hiervoor werd gebruik gemaakt van de bestaande overlegstructuur van het Nationaal Openbaar Vervoer Beraad (NOVB).

In maart vormde de invulling van de vitale functie tijdens de intelligente lockdown het centrale aandachtspunt: het OV bleef rijden, regionaal afgestemd op de situatie, overall op een niveau van circa 50% van de normale dienstregeling. Dit vond plaats in afstemming met en met instemming van de concessieverlenende overheden die allen hun bevoorschotting door lieten lopen en hun subsidiering van de wel gereden ritten voortzetten, conform de concessies.

En vervolgens richtte het NOVB zich ook op de manier waarop OV kan bijdragen aan het stap voor stap weer open stellen van de samenleving. Op 13 mei jl. zijn hierover afspraken op hoofdlijnen gemaakt in het NOVB. Enerzijds om het OV op een intelligente wijze weer maximaal op te schalen, maar dan wel passend binnen de richtlijnen van sociale afstand zoals het Kabinet die hanteert. Dit is vastgelegd in het zogeheten OV-protocol corona (zie bijlage Protocol verantwoord blijven reizen in het openbaar vervoer). Hierin zijn richtlijnen afgesproken over de omvang en inrichting van het OV na 1 juni, als de samenleving weer stappen zet uit de 'intelligente lockdown' die sinds medio maart van kracht was. En anderzijds over de dekking van de ontstane en te voorziene tekorten vanaf medio maart (zie onder).

Financiële implicaties corona en gevraagde bijdragen decentrale OV-autoriteiten

In NOVB-verband is de afgelopen maanden zeer intensief gesproken over hoe om te gaan met de financiële implicaties van corona voor het OV. Wekelijks bestuurlijk overleg en een taskforce-achtige ambtelijke werkgroep hebben uiteindelijk geleid tot een financieel akkoord op hoofdlijnen in het NOVB van 13 mei jl. dat in het NOVB van 5 juni jl. zijn uiteindelijke vorm op hoofdlijnen kreeg (zie ook [Tweede Kamerbrief](#) van 5 juni jl.). De afspraken komen er in hoofdlijnen op neer dat:

- het rijk voor het OV een beschikbaarheidsvergoeding beschikbaar stelt voor de periode vanaf maart 2020. De beschikbaarheidsvergoeding maakt geen onderscheid tussen bedrijven, ook niet tussen vormen van concessies, en vergoedt tenminste 93% en maximaal 95% van het verschil tussen reële kosten die concessiehouders maken om de concessie uit te voeren ('beschikbaarheid te garanderen') en de overblijvende opbrengsten die daar de komende tijd tegen over staan (reizigersinkomsten, concessiesubsidies, SOV-opbrengsten, NOW-regeling etc.). De vervoerders leveren een eigen bijdrage van minimaal 5% en

maximaal 7%. Deze regeling zal vooralsnog gelden eind 2020 waarbij de situatie vanaf 2021 onderwerp van gesprek in NOVB-verband is;

- het rijk tevens de meerkosten in verband met de genomen coronamaatregelen en het invoeren van het zogenoemde OV-protocol corona voor haar rekening neemt;
- en het rijk, indien noodzakelijk in verband met liquiditeiten bij vervoerbedrijven, specifieke voorschotten zal verlenen;
- vervoerbedrijven afzien van winsten, dividenden en bonussen zo lang de beschikbaarheidsvergoeding loopt, en ook geen ontvangen subsidie-middelen vanuit de beschikbaarheidsvergoeding laten 'afvloeien' naar (buitenlandse) aandeelhouders en eventueel nader te bepalen bijdragen leveren;
- vervoerders verantwoordelijk zijn voor het realiseren van een zo optimaal mogelijke dienstregeling gegeven de vereisten ter voorkoming van verdere verspreiding van corona. De dienstregeling wordt daartoe, in samenspraak met decentrale OV-autoriteit geoptimaliseerd, afhankelijk van de effecten van andere flankerende maatregelen, zoals bijvoorbeeld de spreiding van lestijden van onderwijsinstellingen;
- de decentrale OV-autoriteiten (provincies, Vervoerregio Amsterdam, Metropoolregio Rotterdam Den Haag en OV-bureau Groningen Drenthe) vergoeden bij de eindafrekening 2020 hun concessiehouders voor de dienstregeling als waren de in verband met corona vervallen ritten wel gereden, e.e.a. verder met in acht neming van de concessievoorwaarden. Dit laatste is mogelijk omdat in de concessiedocumenten GS de ruimte heeft om in het kader van overmacht/bijzondere omstandigheden af te wijken door de exploitatiesubsidie niet te verminderen met het minder verrichte OV (zie ook de paragraaf Juridische aspecten).

De toegezegde vergoedingen vanuit het rijk behoeven uiteraard de komende weken nadere uitwerking. Dit betreft onder andere vragen als: hoe wordt de verrekening op basis van open boekcalculatie ingericht en hoe dragen rijk en provincies er zorg voor dat hun bovenbedoelde bijdragen binnen de Europese juridische kaders (bv staatssteun) passen? Deze uitwerkingen zullen de komende weken in overleg met de NOVB-partners plaats hebben.

De decentrale OV-autoriteiten hebben overigens al ruime bijdragen geleverd aan de ontstane situatie. Enerzijds door hun bevoorschottingen voort te zetten. En anderzijds door de subsidiëring van het in verband met de vitale functie gerealiseerde OV vanaf medio maart conform concessie door te zetten (plus-minus 50% van het vervoer bleef in stand, waar gezien het aantal reizigers een veel verdere afschaling economisch verantwoord was geweest. Door instemming met een blijvend OV-volume van circa 50% hebben de decentrale OV-

autoriteiten via hun subsidies feitelijk reeds tientallen miljoenen aan 'coronabijdragen' beschikbaar gesteld).

Zij worden verder aanvullend gevraagd om de vanwege corona niet gereden dienstregelingsritten toch aan de concessiehouders te vergoeden als waren het volgens concessie verreden ritten. Voor heel Nederland is een eerste inschatting dat hiermee voor alle decentrale OV-autoriteiten samen voor 2020 een bedrag van ongeveer 100 miljoen euro is gemoeid, welke bedragen budgettair dus wel binnen de goedgekeurde begrotingen van de afzonderlijke overheden passen. De NOVB-delegatie vanuit de decentrale OV-autoriteiten heeft in het NOVB – na diverse sonderingen bij de verantwoordelijke portefeuillehouders – aangegeven dit een reëel verzoek te achten. Het verzoek aan ons college is om deze toezegging te bevestigen, ter bekrachtiging van het bereikte pakket aan afspraken in het NOVB van 13 mei jl..

Hiernaast is in NOVB-verband aangeboden dat de decentrale OV-autoriteiten en de OV-bedrijven infrabeheerders desgewenst te zullen ondersteunen voor wat betreft zaken als 'de lining en signing' naar, op en bij haltes en (regionale) stations. Ook zijn de decentrale OV-autoriteiten actief betrokken bij alle vraagstukken van sociale veiligheid en handhaving die in deze periode specifieke aandacht behoeven. Overigens houdt onze decentrale overheidsrol uiteraard niet op bij het specifieke OV-domein. Provincies en vervoerregio's vervullen immers veel bredere taken binnen het provinciale en regionale mobiliteitsbeleid. Uiteraard wordt ook vanuit al deze verschillende rollen meegewerkt aan een op korte termijn corona-bestendige samenleving, op een zodanige wijze dat onze lange-termijn doelstellingen wel in beeld blijven.

Specifieke maatregelen voor de Noord-Hollandse OV-concessies

Op verzoek van Connexxion, de vervoerder van de Noord-Hollandse OV-concessies, heeft de provincie ingestemd met het eerder uitbetalen van de laatste 4 bevoorschottingsbedragen voor 2020. Normaal wordt de jaarlijkse exploitatiebijdrage in 13 voorschotten (maand april 2x ivm uitbetalen vakantiegeld) maandelijks betaald en wordt in het jaar daarop de eindafrekening opgemaakt.

Ambtelijk worden scenario's voorbereid waarbij er op langere termijn alsnog (financiële) maatregelen nodig zijn, omdat de reizigersopbrengsten naar verwachting lange tijd zullen achterblijven bij de eerdere prognoses en het rijk de beschikbaarheidsvergoeding op een gegeven moment zal stoppen. We kijken daarbij in eerste instantie naar mogelijkheden om de lasten van de vervoerder te verlichten zonder dat wij daar direct extra financieel voor moeten bijdragen.

In mei is gestart met het implementatie-overleg van de nieuwe concessieperiode Gooi en Vechtstreek (start juli 2021). Wij hebben nu

nog geen zicht op wat de coronacrisis betekent voor deze nieuwe concessie.

Financiële gevolgen voor de Provincie Noord-Holland

De beschikbaarheidsvergoeding komt voor 100% ten laste van het rijk en er volgt geen naheffing bij de decentrale overheden. De maatregelen die tot nu toe genomen worden (eerder uitbetalen bevoorschotting en het principebesluit om de exploitatiesubsidie niet te verminderen met het minder verrichte OV), leiden niet tot meerkosten voor de provinciebegroting.

Tenslotte

Inmiddels is duidelijk dat wij ons nog lang met het coronavirus geconfronteerd zullen zien. Bijvoorbeeld zijn toekomstige nieuwe perioden van lockdown niet uitgesloten. Over wat dit betekent voor de inrichting van het OV, het gebruik van OV en de ontwikkeling van de OV-markt is nog veel onduidelijk. De vraag is ook hoe verschillende scenario's zich verhouden tot de OV-concessies. Daarom is in NOVB-verband ook een werkgroep gestart die vanuit verschillende mogelijke scenario's kijkt naar de vraag hoe we met concessies willen en kunnen omgaan in de komende jaren. Momenteel vindt in dit kader vanuit de gezamenlijke OV-autoriteiten een eerste verkenning plaats, samen ook met rijk en OV-bedrijven, waarbij bijvoorbeeld een onderscheid wordt gemaakt tussen lopende concessie, in te kopen concessies en al gegunde concessies die nog niet operationeel zijn. Eerste inzichten en adviezen worden voor de zomer verwacht. Ook kijkt momenteel de Stuurgroep Toekomstbeeld OV 2040 naar de vraag hoe corona en de lange termijn doelstellingen van het OV-beleid als vastgelegd in het Toekomstbeeld OV 2040 (vastgesteld februari 2019) zich tot elkaar verhouden. Uitgangspunt is daarbij de gedachte dat OV in de toekomst haar beoogde rol met betrekking tot maatschappelijke doelstellingen als verduurzaming, stedelijke en landelijke bereikbaarheid en de inclusieve samenleving wel degelijk gaat invullen. Uiteraard naast de mogelijkheden die lopen, fietsen en het recent veel gebruikte videovergaderen bieden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en houden u op de hoogte van de verdere ontwikkelingen.

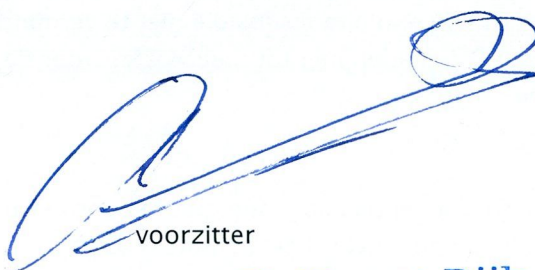
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Handwritten signature in blue ink, appearing to read 'b/a H. van der Stelt'.

provinciesecretaris

Hans van der Stelt.

Handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A.Th.H. van Dijk'.

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Protocol verantwoord blijven reizen in het openbaar vervoer